

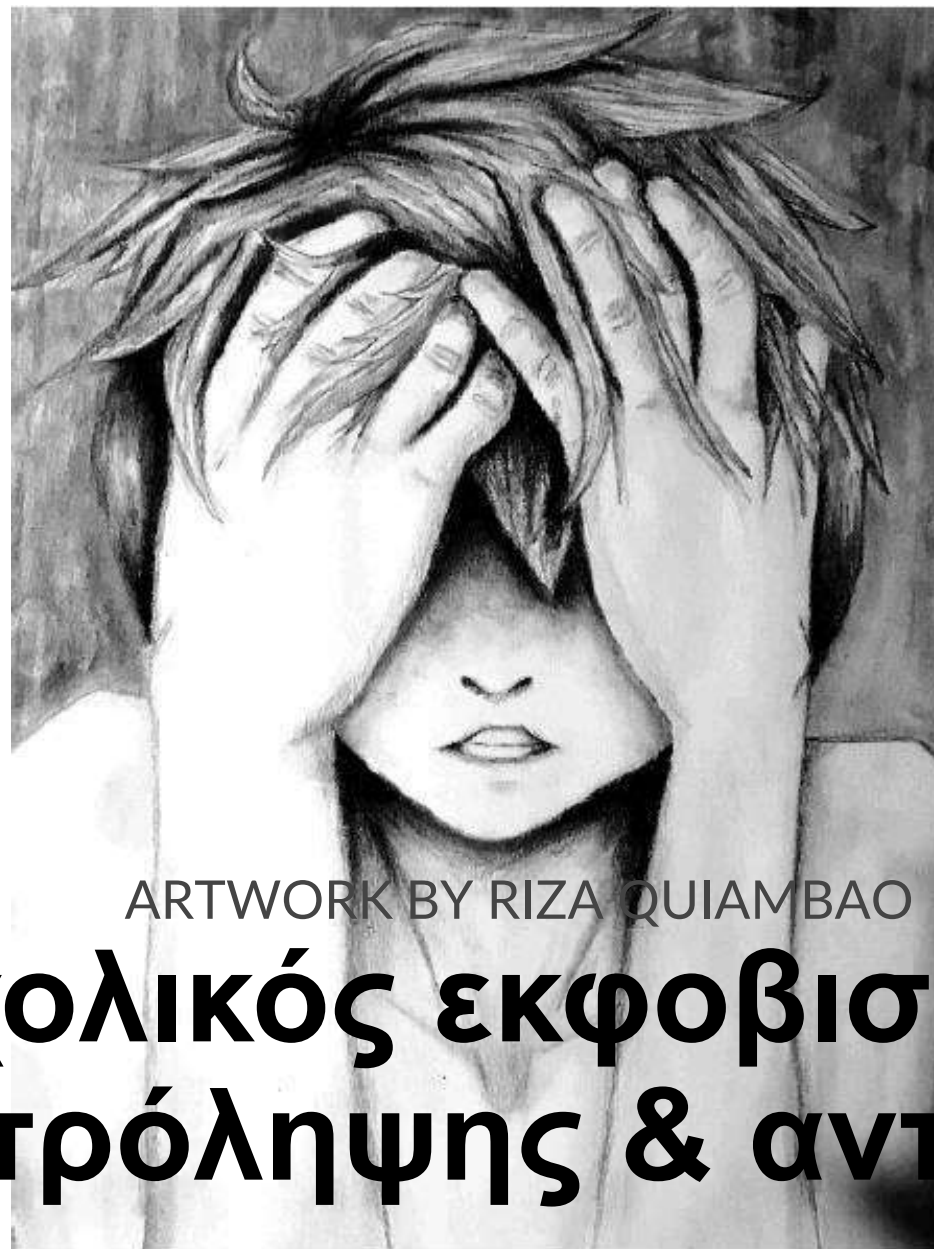
9^ο Πανελλήνιο Φεστιβάλ κατά της σχολικής βίας

Σύμβουλος Εκπαίδευσης 2^{ης}
ΔΙ.ΠΕ. Ν. Δράμας,
Σαλπικτής Αλκιβιάδης

Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Ν.
Δράμας

Περιφέρεια Α.ΜΑ.Θ.,
Περιφερειακή Ενότητα Δράμας

Δήμος Δράμας

ARTWORK BY RIZA QUIAMBAO

Κιπριτσή Ειρήνη,

Ψυχολόγος, MSc, PhD,
Διδάκτωρ Δημοκριτείου
Πανεπιστημίου Θράκης

ΚΕΔΑΣΥ Δράμας

Σχολικός εκφοβισμός: Τεχνικές πρόληψης & αντιμετώπισης

Στόχοι της εισήγησης

- Αποδόμηση μύθων γύρω από τον σχολικό εκφοβισμό
- Ορισμός του σχολικού εκφοβισμού και των κριτηρίων του
- Μορφές και είδη του σχολικού εκφοβισμού
- Ρόλοι εμπλεκόμενων στον σχολικό εκφοβισμό
- Χαρακτηριστικά των θυτών, των θυμάτων και των θυτών-θυμάτων
- Αιτίες εμφάνισης του σχολικού εκφοβισμού
- Επιπτώσεις του σχολικού εκφοβισμού στην ψυχική υγεία
- Πρόληψη σχολικού εκφοβισμού (οικογένεια, σχολείο)
- Αντιμετώπιση σχολικού εκφοβισμού (οικογένεια, σχολείο)
- Νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με τον σχολικό εκφοβισμό στην Ελλάδα
- Υποστηρικτικές Υπηρεσίες
- Ενημερωτικοί ιστότοποι

**Debunking
a myth
creates
a gap**

**Fill the
gap with
a factual
alternative**

1^{ος} Μύθος

«Αυτό δεν είναι εκφοβισμός! Είναι απλά παιχνίδι και πειράγματα μεταξύ των παιδιών»

Τα πειράγματα αποτελούν υποκειμενική εμπειρία και μπορεί να έχουν φιλική διάθεση και χροιά. Ωστόσο όταν βγαίνουν εκτός ελέγχου και προκαλούν αρνητικά συναισθήματα όπως **δυσφορία, ενόχληση ή ζημιά στο «θύμα»**, τότε παύουν να είναι παιχνίδι και θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη για την καταστολή και των περιορισμό τους.

1

Επιθετικότητα

2

Εκφοβισμός

Ορισμός σχολικού εκφοβισμού

01 Πρόθεση του θύτη για πρόκληση βλάβης στο θύμα

02 Επαναληπτικός χαρακτήρας της συμπεριφοράς

03 Άνιση δύναμη μεταξύ θύτη και θύματος

04 Πρόκληση σωματικού ή ψυχικού **πόνου** στο θύμα

05 Απρόκλητη συμπεριφορά εκ μέρους του θύματος

06 Αδυναμία του θύματος να **υπερασπιστεί** τον εαυτό του

Μορφές εκφοβισμού

Άμεσος

Έμμεσος

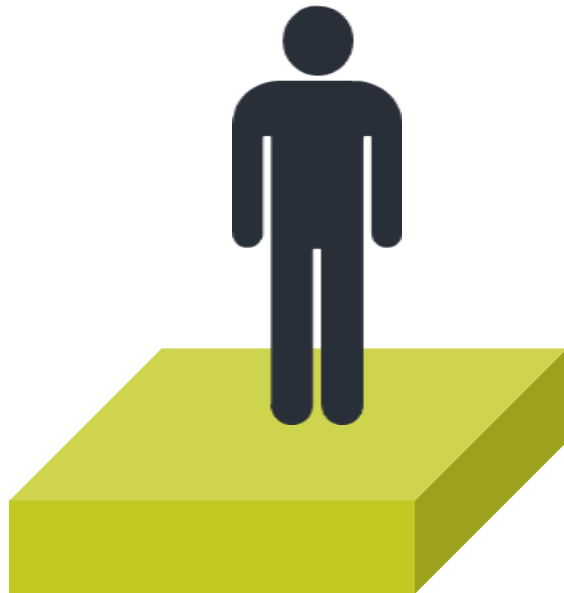
Τύποι εκφοβισμού

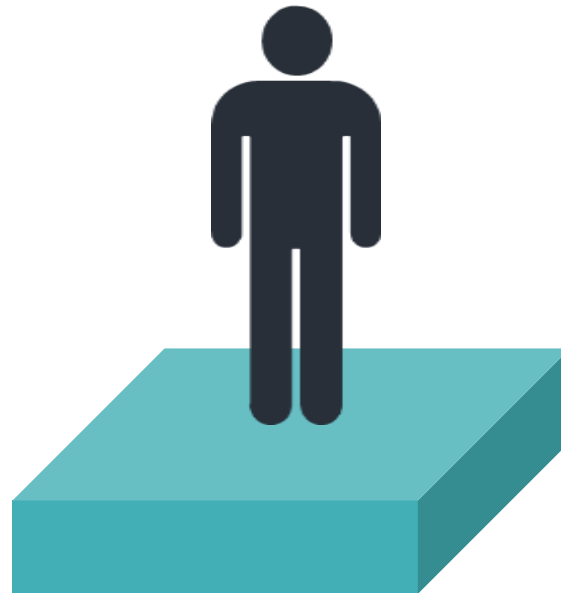

Ρόλοι εμπλεκόμενων στον εκφοβισμό

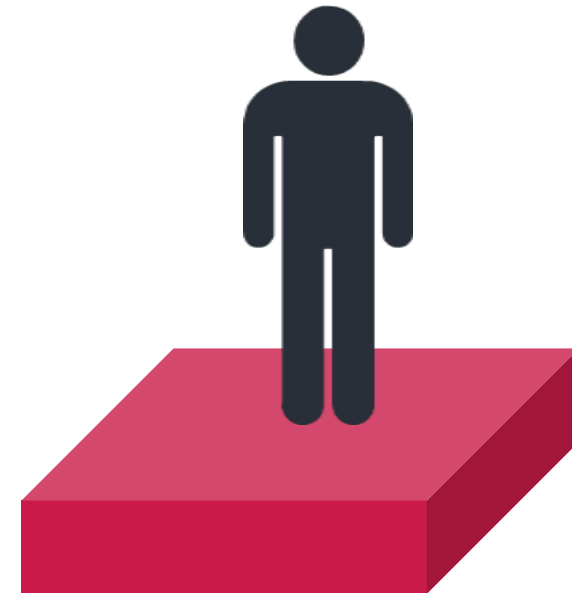
Αρχηγός-
θύτης

Υποστηρικτής
του θύτη

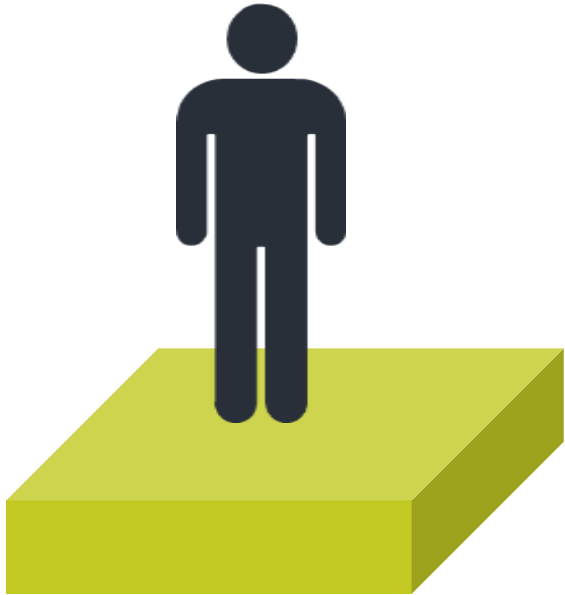

Βοηθός
του
θύτη

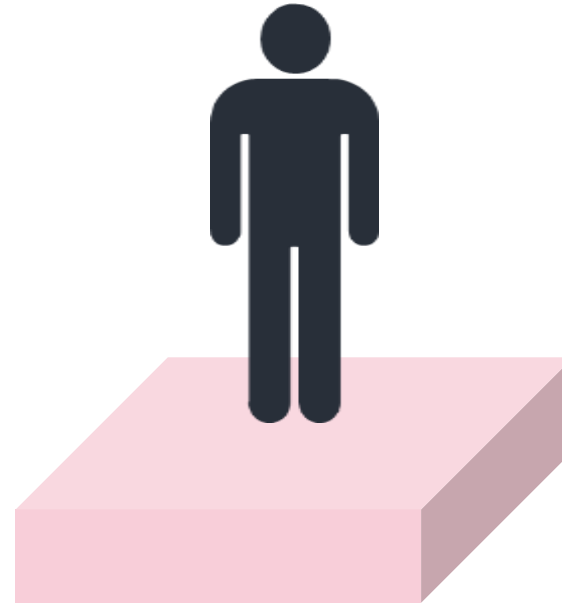

Ρόλοι εμπλεκόμενων στον εκφοβισμό (2)

Θύμα
(παθητικό &
προκλητικό)

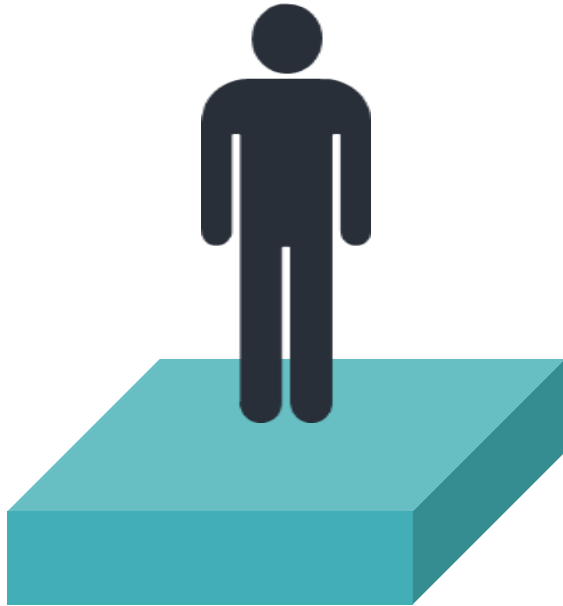

Υπερασπιστής
του θύματος

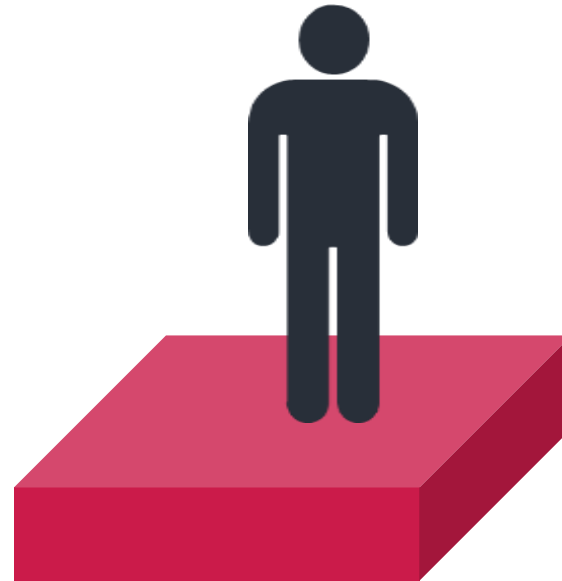

Ρόλοι εμπλεκομένων στον εκφοβισμό (3)

Παριστάμενος

Εξωτερικός
ουδέτερος
παρατηρητής

Χαρακτηριστικά θυτών

- σκληροί, επιθετικοί, κυριαρχικοί, σωματικά δυνατότεροι από τα θύματά τους
- επιθετικές στρατηγικές επίλυσης προβλημάτων
- προβλήματα ψυχοκοινωνικής προσαρμογής
- προβλήματα στην ομάδα των συνομηλίκων
- χαμηλή σχολική επίδοση
- χαμηλή αυτοεκτίμηση
- δε διαφέρουν στα επίπεδα άγχους, αυτοεκτίμησης και αποδοχής από την ομάδα
- υψηλή δημοτικότητα
- κίνητρο η επιδίωξη υψηλής, κυρίαρχης κοινωνικής θέσης στην ομάδα των συνομηλίκων
- υψηλές δεξιότητες Θεωρίας του Νου και ισχυρή κοινωνική αντίληψη
- έλλειψη ενοχής και ενσυναίσθησης

2^{ος} Μύθος

«Η εθνικότητα ή και τα θρησκευτικά πιστεύω δεν αποτελούν σημαντικό παράγοντα επίδρασης».

- Η εθνικότητα ή και τα θρησκευτικά πιστεύω αποτελούν έναν σημαντικό παράγοντα επίδρασης, ιδιαίτερα για την εμφάνιση μορφών ρατσιστικής βίας και εκφοβισμού.
- Η θυματοποίηση εξαιτίας της εθνικότητας των μαθητών σχετίζεται με το ευρύτερο φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού και της κοινωνικής ανισότητας οφειλόμενη στα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις μεταξύ διάφορων φυλετικών και θρησκευτικών ομάδων.

Χαρακτηριστικά θυμάτων

- άγχος και υποτακτικότητα
- χαμηλή αυτοεκτίμηση
- έλλειψη δεξιοτήτων συναισθηματικής αυτορρύθμισης, επικοινωνίας και επίλυσης προβλημάτων
- μειωμένη σωματική δύναμη
- εσωτερικευμένα προβλήματα και δυσκολίες κοινωνικής προσαρμογής
- κάποιου είδους μειονεξία ή μαθησιακή δυσκολία
- ανήκουν σε εθνική μειονότητα ή μειονεκτούν κοινωνικά
- προέρχονται από υπερπροστατευτικές οικογένειες και δεν εκτίθενται σε περιστάσεις σύγκρουσης, οπότε δεν αποκτούν τις απαιτούμενες δεξιότητες για τη διαχείρισή τους

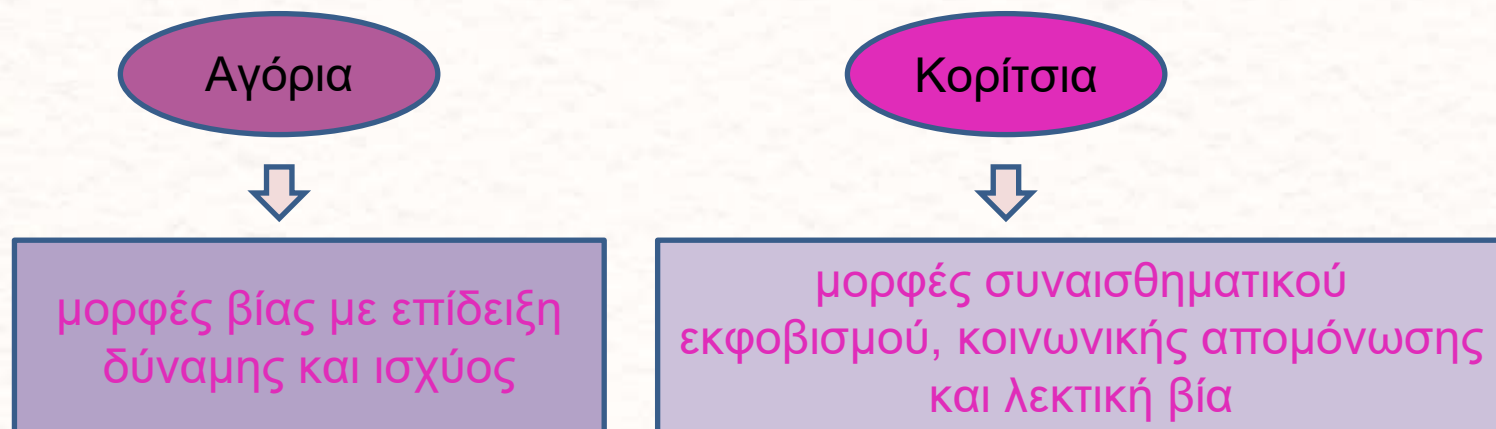
Χαρακτηριστικά θυτών-θυμάτων

- Ελλείψεις στην κοινωνική επάρκεια
- Δυσκολία στην αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους τους
- Ευέξαπτοι, υπερδραστήριοι, αμυντικοί
- Διαταραχές διαγωγής, σύνθετα πρότυπα αντίδρασης, αγχωτική & επιθετική συμπεριφορά
- Μαθητές «υψηλού κινδύνου» και μεγάλη διάρκεια εμπλοκής σε περιστατικά εκφοβισμού

- Παρουσιάζουν αυξημένες πιθανότητες εμφάνισης:
  - Συναισθηματικών και συμπεριφορικών προβλημάτων
  - Απόρριψης από τους συνομηλίκους
  - Σχολικής αποτυχίας
  - Εσωτερικευμένου άγχους

3^{ος} Μύθος

«Τα αγόρια ασκούν βία σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι τα κορίτσια».

Το φαινόμενο δεν κάνει διακρίσεις φύλου. Αγόρια και κορίτσια εμπλέκονται εξίσου σε περιστατικά σχολικής βίας ως «θύτες» και ως «θύματα». Η διαφορά έγκειται στους τρόπους εκδήλωσης των βίαιων συμπεριφορών.

Στη σύγχρονη εποχή με τη χρήση των τεχνολογιών (π.χ. ηλεκτρονικοί υπολογιστές, κινητά τηλέφωνα) και του διαδικτύου, η εμπλοκή των δύο φύλων σε βίαιες συμπεριφορές **τείνει να εξισώνεται**.

Διαφυλικές διαφορές

- Θύματα άμεσου εκφοβισμού (π.χ., σωματική βία)
- Δε δείχνουν ξεκάθαρη προτίμηση φύλου
- Σωματικές/βίαιες μορφές εκφοβισμού

- Θύματα έμμεσου εκφοβισμού (βρισιές, πειράγματα, αποκλεισμός /εξοστρακισμός από τις ομάδες /διαπροσωπικές σχέσεις)
- Εκφοβίζουν άτομα του ίδιου φύλου
- Συγκαλυμμένες ή έμμεσες μορφές εκφοβισμού

4^{ος} Μύθος

«Έπεσα θύμα σχολικού εκφοβισμού, αλλά δε με επηρέασε καθόλου»

- Με την πάροδο του χρόνου τα άτομα αναπτύσσουν μηχανισμούς άμυνας, οι οποίοι τους βοηθούν να ξεχάσουν τον πόνο ή τη συναισθηματική φόρτιση που βίωναν σχετικά με το περιστατικό εκφοβισμού στο οποίο ενεπλάκησαν.
- Η κοροϊδία ή χρήση επιθέτων με αρνητική πρόθεση μπορεί να έχει εξίσου σοβαρές συνέπειες. Συνήθως, τέτοια περιστατικά μένουν στη μνήμη και μετά την ενηλικίωση.

5^{ος} Μύθος

«Ο εκφοβισμός αποτελεί φυσιολογική πτυχή της ανάπτυξης των παιδιών στο σχολείο».

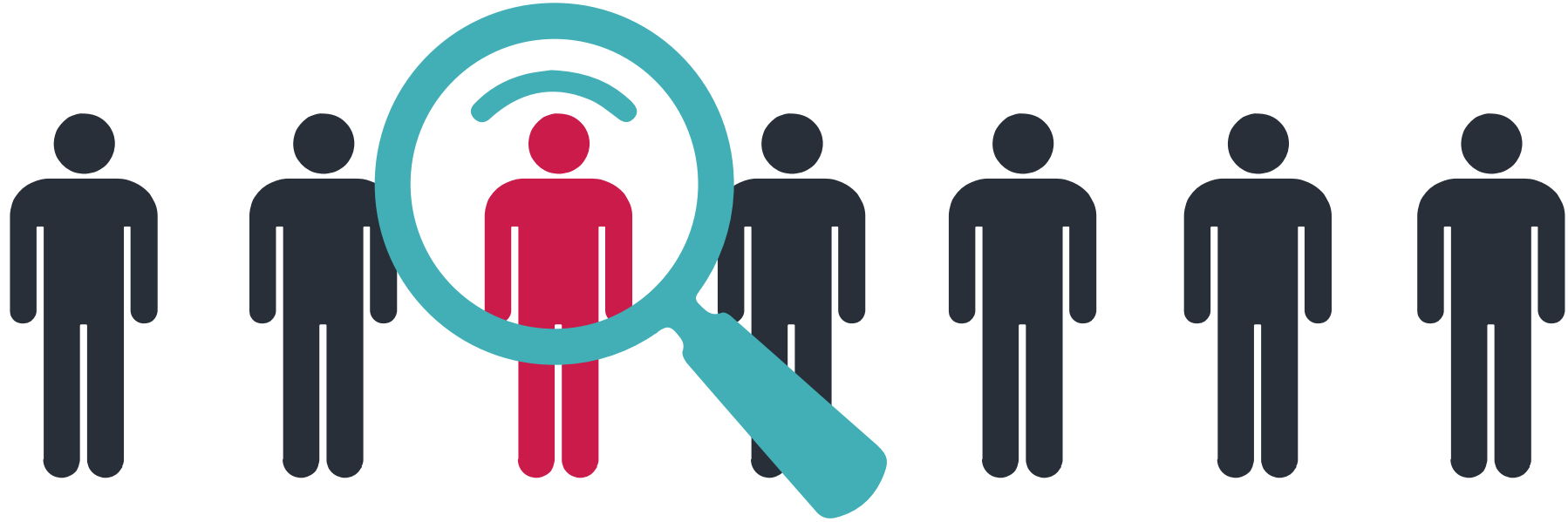
- Η εκφοβιστική συμπεριφορά **δεν εμφανίζεται** σε συγκεκριμένα αναπτυξιακά στάδια και **δεν αποτελεί αποδεκτό μέσο ανάπτυξης** των παιδιών.
- Τα παιδιά μεγαλώνοντας αναπτύσσουν και κατακτούν καλύτερες δεξιότητες στον έλεγχο και στον χειρισμό της επιθετικής συμπεριφοράς (δικής τους και των άλλων).

Επιπτώσεις του σχολικού εκφοβισμού στην ψυχική υγεία

- covid 2019
- 15% 10-19 ετών διάγνωση με κάποια διαταραχή ψυχικής υγείας (WHO, 2023)
- Καθυστέρηση στην κοινωνική ανάπτυξη (απομόνωση, αποσύνδεση, αύξηση αγχογόνων παραγόντων στο οικογενειακό πλαίσιο, περιορισμός στα γεγονότα προώθησης της ψυχικής υγείας)

Επίδραση στην ψυχική υγεία των εμπλεκομένων σε περιστατικά εκφοβισμού

Θύματα

εσωτερικευμένα προβλήματα, ψυχοσωματικά συμπτώματα, χαμηλή αυτοεκτίμηση, φτωχές κοινωνικές δεξιότητες, αυτοκτονικός ιδεασμός, αυτοτραυματισμός

Θύτες

εξωτερικευμένα και εσωτερικευμένα προβλήματα, χαμηλότερα επίπεδα σχολικής εμπλοκής, χαμηλή αυτοεκτίμηση, φτωχή κοινωνική και συναισθηματική προσαρμογή κατά την παιδική και εφηβική ηλικία

Θύτες/θύματα

➤ εσωτερικευμένα και εξωτερικευμένα προβλήματα, ψυχοσωματικά συμπτώματα, αυξημένος κίνδυνος διάγνωσης διαταραχών συμπεριφοράς, μεγαλύτερη πιθανότητα ακαδημαϊκής αποτυχίας & εγκατάλειψης του σχολείου

Παριστάμενοι

ενοχή, φόβος, κατάθλιψη

Ενδείξεις θυματοποίησης

- Έχει μειωμένη διάθεση ή αρνείται να έρθει στο σχολείο με πρόσχημα κάποια αδιαθεσία
- Κάνει αδικαιολόγητες απουσίες
- Έχει απροσδόκητη μαθησιακή πτώση στην μαθησιακή του επίδοση
- Στα διαλείμματα περνά το χρόνο του γύρω από τους εκπαιδευτικούς
- Καθυστερεί να έρθει στο σχολείο ή αργεί να επιστρέψει στο σπίτι
- Αλλάζει την καθημερινή του διαδρομή από και προς το σπίτι μετά το σχολείο
- Έχει κατεστραμμένα ή σκισμένα ρούχα
- Έχει σημάδια και μελανιές στο σώμα ή άλλες ενδείξεις επίθεσης και αποφεύγει να εξηγήσει πώς συνέβησαν
- Χάνει συχνά τα πράγματά του
- Ζητά συχνά χρήματα από τους γονείς του γιατί έχασε αυτά που του έδωσαν
- Αρνείται να συμμετέχει σε σχολικές εκδηλώσεις και δραστηριότητες
- Υπάρχουν ξαφνικές αλλαγές στη διάθεσή του που επιμένουν
- Παραπονιέται για ψυχοσωματικά προβλήματα

6^{ος} Μύθος

«Η οικογένεια δεν παίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς των παιδιών».

Η οικογένεια έχει ζωτικό ρόλο στην ανάπτυξη της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς των παιδιών καθώς το οικογενειακό περιβάλλον ασκεί επιρροή σε μεγάλο βαθμό στην υιοθέτηση ή ανάπτυξη αρνητικών συμπεριφορών.

Η οικογένεια

Ως πρότυπο μίμησης:

Η ενδοοικογενειακή βία επηρεάζει έντονα την ψυχική, συναισθηματική και γνωστική ανάπτυξη των παιδιών. Το πρότυπο αυτό λειτουργεί ως πρότυπο μίμησης για τους ίδιους.

Υπερπροστασία:

οι υπερπροστατευτικοί γονείς εμποδίζουν την ανάπτυξη της αυτονομίας και αυτορρύθμισης των παιδιών, με αποτέλεσμα να αδυνατούν σε κάποιες περιπτώσεις να υπερασπιστούν τον εαυτό τους

7^{ος} Μύθος

*«Η σχολική βία είναι
αποτέλεσμα των
ατομικών
χαρακτηριστικών των
μαθητών και το σχολείο
δε φέρει καμία ευθύνη»*

Οργανωτικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες φαίνεται να επιδρούν στην εμφάνιση της σχολικής βίας. Η «κουλτούρα» του σχολείου, το σχολικό κλίμα και ήθος αποτελούν σημαντικούς παράγοντες επίδρασης.

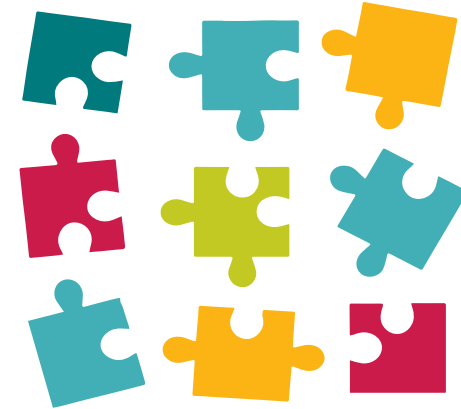
1. έλλειψη ενδιαφέροντος
2. χαμηλά κίνητρα μάθησης
3. αρνητικό κλίματος συνεργασίας
4. υψηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας

Επιδρούν αρνητικά στην ομαλή σχολική καθημερινότητα

Αιτιολογικοί παράγοντες εκφοβισμού

Πολυπαραγοντικό ζήτημα

- 1 Άτομο
- 2 Οικογενειακό πλαίσιο
- 3 Ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο
- 4 Μηχανισμοί της ομάδας (συνομήλικοι)

8^{ος} Μύθος

«Δεν υπάρχει βία στο σχολείο μας»

Οι έρευνες δείχνουν ότι:

- η σχολική βία και ο εκφοβισμός υπάρχουν ως φαινόμενο σε μικρότερο ή σε μεγαλύτερο βαθμό σε όλα τα σχολεία
- επηρεάζουν αρνητικά τις μαθησιακές επιδόσεις των μαθητών και δημιουργούν αρνητικό κλίμα διδασκαλίας στην τάξη
- Ο εκφοβισμός μπορεί να λάβει χώρα μέσα στην τάξη και να απευθύνεται είτε προς τους συμμαθητές είτε προς τον εκπαιδευτικό
- η εκδήλωση της βίας στο σχολείο είναι ανεξάρτητη από το κοινωνικό, οικονομικό και μορφωτικό επίπεδο
- ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι διπλός καθώς πέρα από τη διδασκαλία των γνώσεων, καλείται να διδάξει τις κοινωνικές αξίες και αρχές στους μαθητές για να αποτρέψει την εμφάνιση βίας και εκφοβισμού

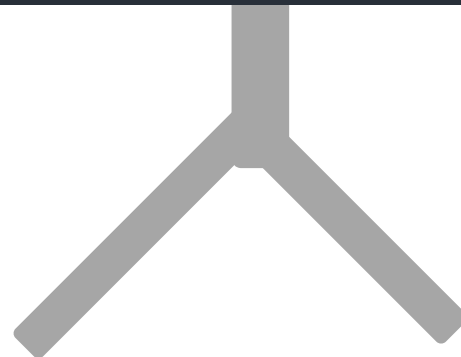
Επομένως, είναι επιτακτική ανάγκη η χρήση μέτρων, προγραμμάτων και στρατηγικών για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας και του εκφοβισμού στο σχολείο.

Επικράτηση-συχνότητα του σχολικού εκφοβισμού στην Ελλάδα

- Συχνό φαινόμενο διεθνώς τις τελευταίες δεκαετίες
- Διαφοροποίηση στα ποσοστά επικράτησης ανάλογα με τη μεθοδολογία μέτρησης, την εννοιολογική προσέγγιση του εκφοβισμού, το χρονικό διάστημα καταγραφής και ερμηνεία των πολιτισμικών ευρημάτων ανάλογα με το πολιτισμικό πλαίσιο
- 1 στα 3 παιδιά (32.4%) έχει βιώσει κάποιο είδος εκφοβισμού
- Αύξηση 174% στην εφαρμογή προγραμμάτων παρέμβασης/αντιμετώπισης της σχολικής βίας και του εκφοβισμού (22.340 μαθητές, 3.467 εκπαιδευτικοί, 1.848 γονείς)

Πηγή: www.eurochild.org,
Έρευνα του Χαμόγελου του
Παιδιού (2023)

9^{ος} Μύθος

«Καλά να πάθει... Αν έβλεπες τι έγινε, θα καταλάβαινες ότι πήγαινε γυρεύοντας!»

«Όταν σε ξαναχτυπήσει, χτύπα τον πίσω πιο δυνατά!»

- Σε καμία περίπτωση η χρήση βίας δεν μπορεί να είναι αποδεκτή. Η ικανοποίηση του αισθήματος του δικαίου δεν εκπληρώνεται μέσα από την εκδήλωση βίαιων ή εκφοβιστικών συμπεριφορών.
- Αντιθέτως, ελλοχεύει ο κίνδυνος τέτοιες αντιδράσεις να **δαιωνίζουν τον κύκλο της βίας** τόσο μεταξύ των εμπλεκομένων όσο και η γενίκευση των περιστατικών βίας γενικότερα.

10^{ος} Μύθος

«Πρέπει απλά να μάθει να υπερασπίζεται τον εαυτό του. Η ζωή είναι σκληρή. Τί θα κάνει αργότερα στην κοινωνία;»

- Τα παιδιά που ζητούν τη βοήθεια των ενηλίκων (γονέων ή εκπαιδευτικών) έχουν εξαντλήσει τα όριά τους να υπερασπίζονται τον εαυτό τους.
- Εάν η αντίδραση των ενηλίκων δεν είναι θετική στο κάλεσμα του 'θύματος' μπορεί να προκαλέσει αρνητικά συναισθήματα όπως θυμό, απογοήτευση, ανασφάλεια.
- Η ένδειξη ενδιαφέροντος και η κατάλληλη υποστήριξη που θα δοθεί στο «θύμα» θα το βοηθήσει να μάθει να αντιμετωπίζει τέτοιες συμπεριφορές.

Γιατί τα θύματα «δεν σπάνε τη σιωπή;»

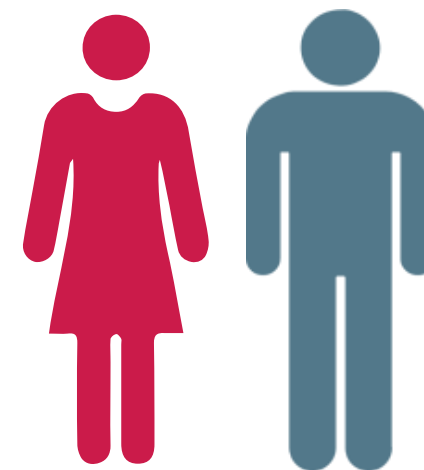
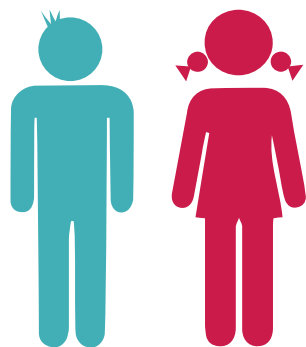
Γιατί

- φοβούνται τον δράστη
- φοβούνται τις συνέπειες
- φοβούνται μήπως δεν γίνουν πιστευτά
- φοβούνται ενδεχόμενο ξυλοδαρμό
- νιώθουν ένοχα
- είναι θέμα ταμπού
- δωροδοκούνται από τον θύτη
- δε γνωρίζουν τη γλώσσα (προέρχονται από άλλη χώρα)

Ηλικιακές διαφορές

- Το ποσοστό των περιστατικών εκφοβισμού και των θυμάτων εκφοβισμού μειώνεται σταθερά με την ηλικία.
- Η κορύφωση στην εμφάνιση του φαινομένου του εκφοβισμού και της θυματοποίησης είναι κυρίως ανάμεσα στις ηλικίες των 11-13 ετών.
- **Εφηβική ηλικία:** αυξημένος κίνδυνος για εμπλοκή σε επιθετική συμπεριφορά ως θύτης ή θύμα.

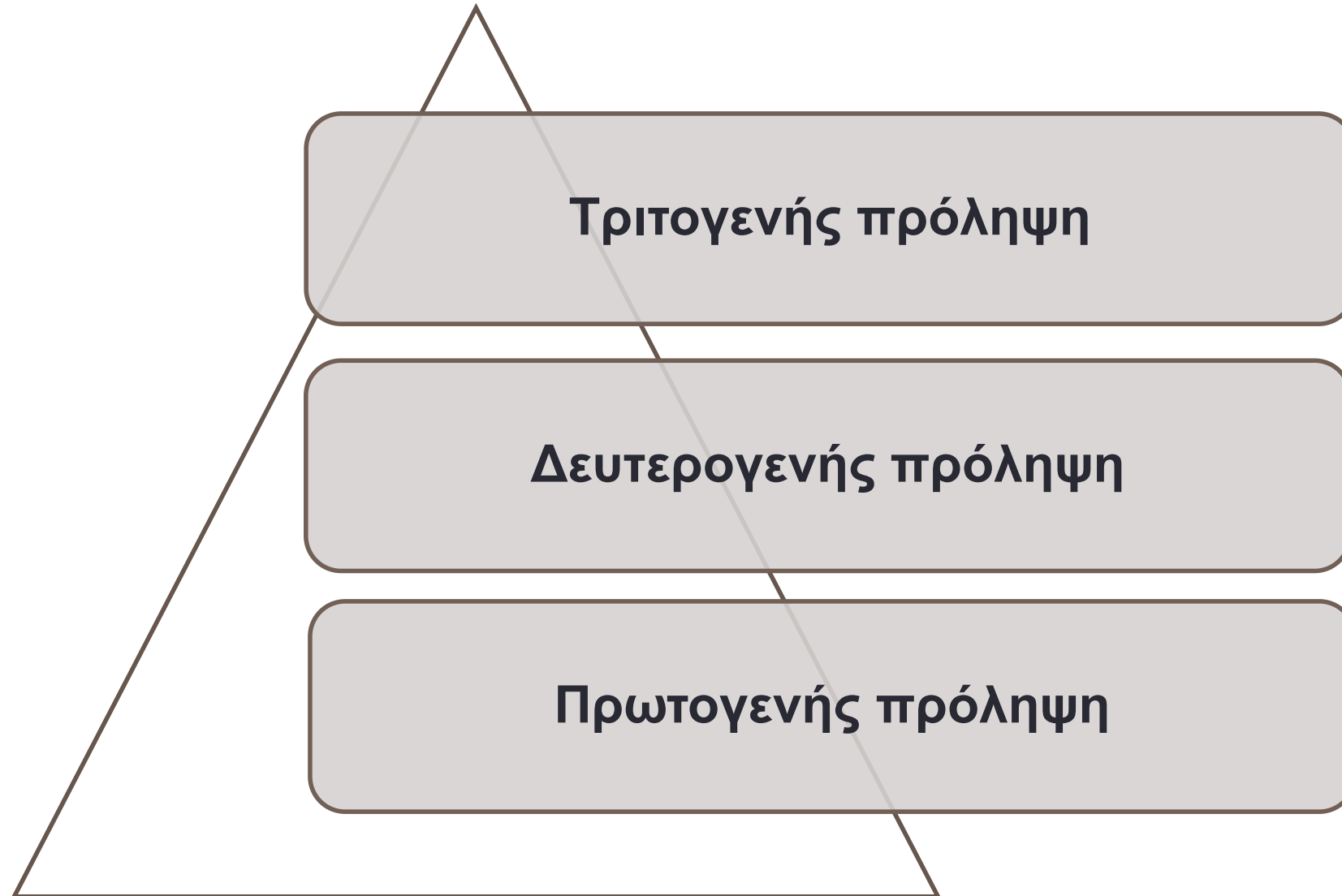

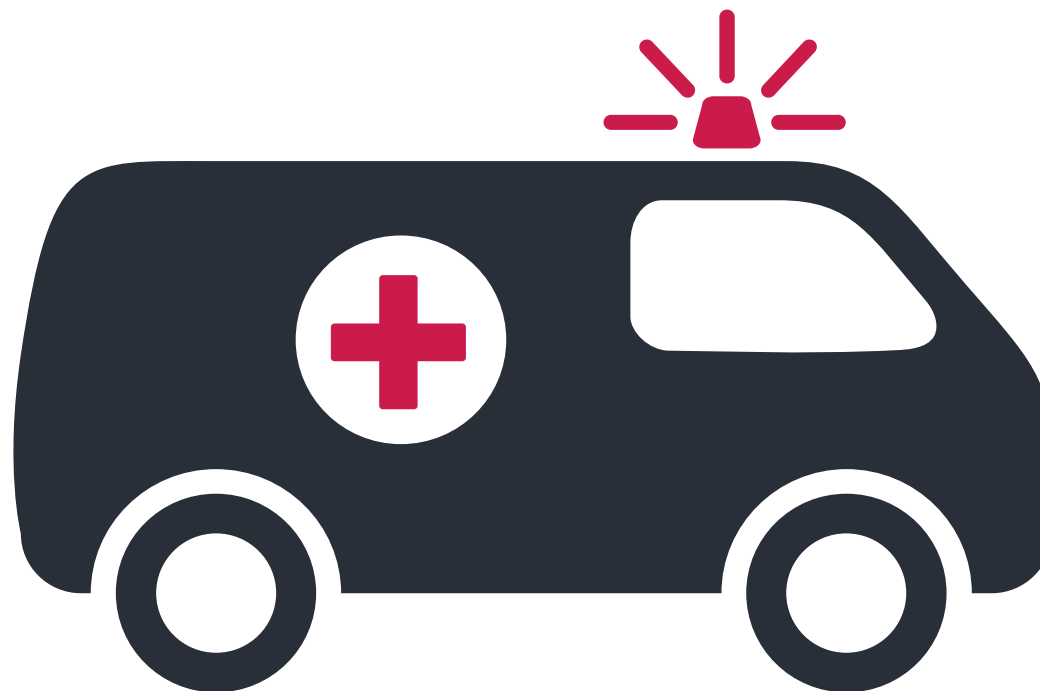
Πρόληψη σχολικού εκφοβισμού (σχολείο)

Πρόληψη σχολικού εκφοβισμού (σχολείο) (2)

Αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού (σχολείο)

Πρώτες ενέργειες (1): *Γίνεστε γνώστης του περιστατικού*

- Θα δείτε το περιστατικό να εξελίσσεται μπροστά σας κατά τη διάρκεια της εφημερίας σας στο προαύλιο.
- Θα σας το αναφέρει το παιδί που το υφίσταται.
- Θα επικοινωνήσουν μαζί σας οι γονείς του.
- Θα σας το αναφέρουν μαθητές σας ή συνάδελφοι.
- Θα συνθέσετε την εικόνα συλλέγοντας στοιχεία (παιδί ως προς τον εαυτό, τους άλλους, τον εκπαιδευτικό, την τάξη, το σχολείο)

Πρώτες ενέργειες (2)

- Διασπάστε την ομάδα των παιδιών
- Πρωτίστως η ασφάλεια
- Μη παίρνετε θέση
- Ακούστε με προσοχή
- Διαγνώστε τη σοβαρότητα (βλ. επόμενο πίνακα)
- Αυτοσυγκράτηση & αυτοέλεγχος
- Έντυπο περιγραφής περιστατικού (για μαθητές)
- Έντυπο αναφοράς περιστατικού (για εκπαιδευτικούς)
- Πληροφορείστε τη διεύθυνση του σχολείου
- Οργανώστε συναντήσεις επανατροφοδότησης

Διάγνωση σοβαρότητας περιστατικού	Ναι	Όχι
1. Ο εκφοβισμός έχει κρατήσει πολύ καιρό;		
2. Ο μαθητής έχει υποστεί σοβαρή σωματική, λεκτική ή μη λεκτική βία;		
3. Υφίσταται εκφοβισμό συστηματικά;		
4. Αδυνατεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του;		
5. Αδυνατεί να αναγνωρίσει ότι υφίσταται βία;		
6. Η βία που υφίσταται είναι διάχυτη – στο σχολείο (στη διαδρομή από/προς), στη γειτονιά, στο διαδίκτυο, στο κινητό, αλλού;		
7. Είναι ακινητοποιημένος από φόβο, αδυναμία, κατάθλιψη («τίποτα δε γίνεται», «εγώ φταίω»)		
8. Έχει αυτοκτονικό ιδεασμό; (*δράστε άμεσα)		
9. Σχεδιάζει αντίποινα, εκδίκηση (λόγια, κείμενα, ζωγραφιές; (* δράστε άμεσα)		

Συλλέγοντας πληροφορίες

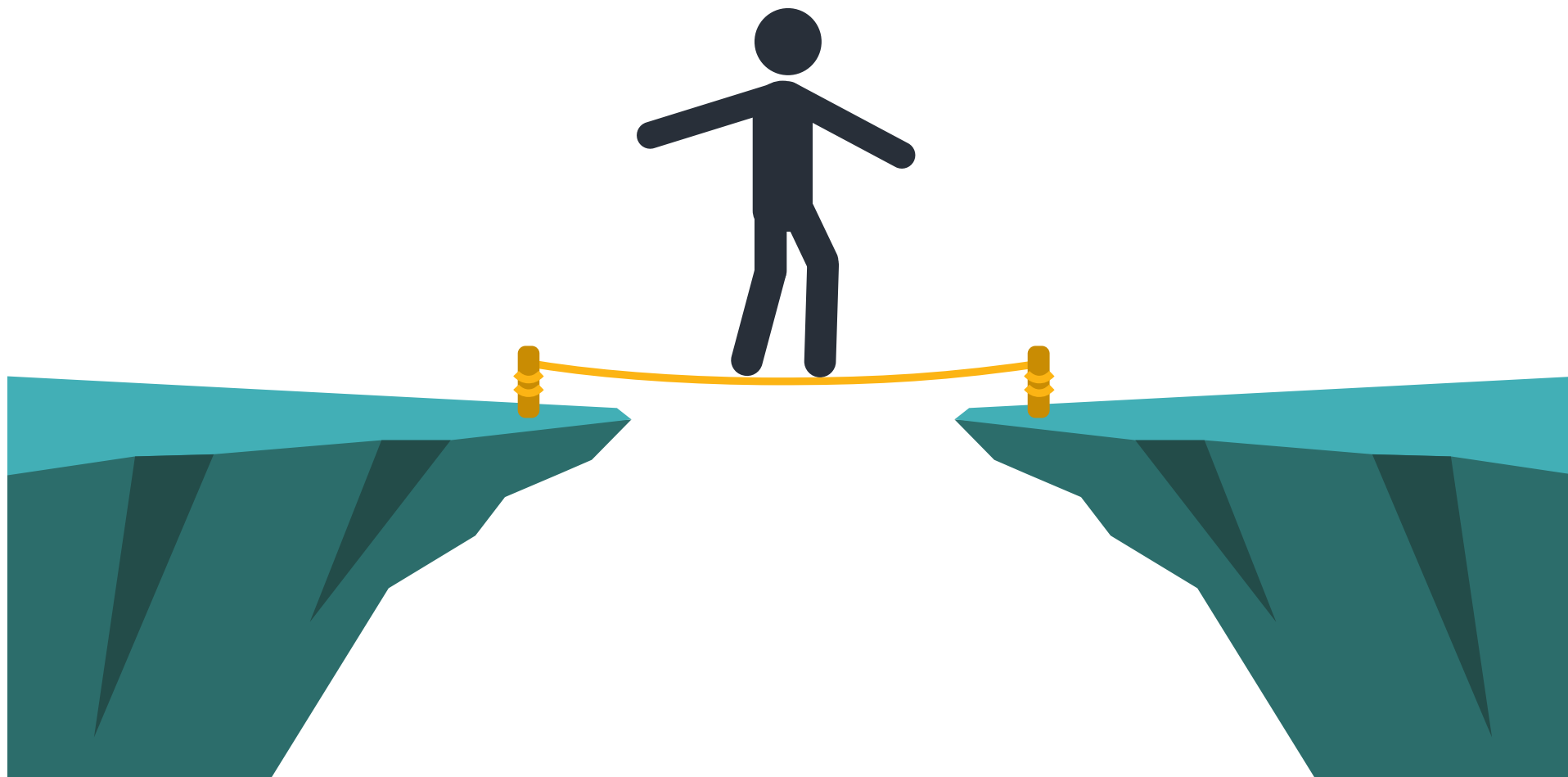
- Μαθητής που αναφέρει: προσοχή στον χειρισμό
- Μαθητής που φοβάται
- Αναφερθείτε στο Έντυπο καταγραφής περιστατικού ως κάτι ουδέτερο («*Θέλω να συμπληρώσεις το έντυπο περιγραφής περιστατικού του σχολείου*»)
- Ελέγξτε τις εκφράσεις και τα συναισθήματά σας
- Με ουδέτερο, σοβαρό και συνεργατικό ύφος πείτε: «*Είναι σημαντικό να καταλάβω τι συνέβη και θέλω να περιγράψεις με τον δικό σου τρόπο τι έγινε ή τι κατάλαβες*»).
- Αναγνωρίστε το συναίσθημα του μαθητή («*Θα πρέπει να ένιωσες πολύ...άσχημα*», «*Βλέπω ότι είσαι πολύ θυμωμένος, το έντυπο θα με βοηθήσει να καταλάβω τι γίνεται και από πλευράς σου*»).
- Καμία επαφή μεταξύ των εμπλεκομένων
- Άρνηση περιστατικού («*Και όμως ο Άλκης κακοπερνάει και το σχολείο χρειάζεται την εκδοχή σου. Με δικά σου λόγια θέλω να συμπληρώσεις το έντυπο*»).

Παρέμβαση σε έφλεκτο περιστατικό

Τι να ΜΗΝ κάνετε	Τι να κάνετε
Μη φωνάζετε.	1. Δράστε ήρεμα.
Μη δείχνετε με το δάχτυλο.	2. Κερδίστε την προσοχή.
Αποφύγετε να πείτε: «Αυτή τη στιγμή!», «Μη το ξαναπώ!»	3. Απομακρύνετε το ακροατήριο με ήρεμο τρόπο. «Εσείς, παιδιά, επιστρέψτε στις τάξεις σας».
Μη μειώνετε τους εμπλεκόμενους «Ντροπή σας!»	Σταθείτε σε απόσταση ασφαλείας έχοντας έξοδο διαφυγής.
Μην αγγίζετε τους οργισμένους.	Δώστε σύντομες και σαφείς οδηγίες.
Μην ψάχνετε τον «φταίχτη».	Αν υπάρχει σωματική βία ζητήστε τη βοήθεια συναδέλφου.
Μην ξεκινήσετε λογύδρια περί ηθικής και δικαίου.	Εστιάστε/περιγράψτε τη συμπεριφορά.
	Αναγνωρίστε το συναίσθημα.
	Χωρίστε τους αντιπάλους.
	Αποσπάστε την προσοχή του μαθητή από την οργή.

Παράδειγμα με έκρυθμη κατάσταση

(Γ) Τι συμβαίνει εδώ; Εσείς, παιδιά, γυρίστε στον χώρο δραστηριοτήτων, ελάτε, πάμε σας παρακαλώ...
Σταύρο, θέλω να σταματήσεις. Ότι και να έχει συμβεί δεν επιτρέπεται να σηκώνεις χέρι, να βρίζεις ή να κλωτσάς!
(Σ) (Ο Σταύρος τρέμει κατακόκκινος από θυμό αλλά δεν αφήνει το γιακά του Μάρκου)

(Γ) Σταύρο, σε βλέπω που είσαι έξω φρενών. Τρέμεις ολόκληρος. Άφησε, όμως, κάτω, σε παρακαλώ, τον Μάρκο και θα βρούμε άκρη.
(Σ) Κ...παιδο... (τον κρατάει από την μπλούζα)
(Γ) Μαριέττα (ένα κορίτσι κάπου εκεί κοντά), φώναξε, σε παρακαλώ, τον κ. Διονύση να έρθει, γιατί βλέπω πως θα χρειαστούμε βοήθεια για να ηρεμήσουμε.

(Σ) (Τον αφήνει)
(Μ) Είσαι μ.....ας, ρε!
(Γ) Μάρκο, πήγαινε στο γραφείο και περίμενε εκεί, σε παρακαλώ.
(Μ) Μα εγώ δεν έκανα τίποτα, κυρία!!! Πήγε να με σκοτώσει!
(Γ) Δεν κοιτάω ποιος φταίει. Μάρκο, θέλω να πας στο γραφείο και να περιμένεις εκεί.
(Μ) Όχι, δεν πάω! Γιατί να πάω!; Αυτός άρχισε!

(Γ) Δεν λέω ότι φταις, Μάρκο. Πήγανε στο γραφείο και έρχομαι.
(Γ) Σταύρο, εμείς πάμε στις κερκίδες, σε παρακαλώ....
(Σ) (Κλωτσάει οργισμένος μια μπάλα, αλλά δεν το κουνάει).
(Γ) Σταύρο, έλα μαζί μου, αλλιώς δεν έχω άλλη επιλογή από το να φωνάξω τον Διευθυντή.
(Σ) Δε με νοιάζει! Να τον φωνάξετε! Αυτός φταίει!
(Γ) Είσαι πολύ θυμωμένος και θέλω να καταλάβω τι σου συνέβη. Πάμε μέχρι τις κερκίδες, σε παρακαλώ.
(Σ) (Κοιτάει τα παπούτσια του)
(Γ) Τι δραστηριότητα έχεις τώρα;
(Σ) Πρώτες βοήθειες...
(Γ) Με την κ. Μαίρη;
(Σ) Ναι...
(Γ) Ας μην τον χάσεις. Έλα να πούμε δύο κουβέντες στις κερκίδες...
(Σ) (Την ακολουθεί διστακτικά)

- (σταθερή φωνή χωρίς φόβο ή θυμό)
- Απευθύνεται στο παιδί με το όνομά του/υπενθύμιση κανόνα/φωτογράφηση συμπεριφοράς.
- Φωτογράφηση μη λεκτικού του παιδιού. Δεν μπαίνει ανάμεσα στους δύο να τους χωρίσει, προκειμένου να μη γίνει στόχος της οργής τους. Απαλή φωνή/αργός ρυθμός.

- Δεν ψάχνει φταίχτη, ούτε το ποιος άρχισε, ούτε αποδίδει δικαιοσύνη. Χωρίζει τους μαθητές, τους βάζει να περιμένουν σε ένα είδος time out αποσκοπώντας στο μεσοδιάστημα να ηρεμήσουν τόσο ώστε να είναι πιο συνεννοήσιμοι.

- Επανάληψη οδηγιών σε ουδέτερο τόνο.
- Δοκιμάζει μία συνέπεια η οποία, όμως, εκνευρίζει περισσότερο.
- Άμεση εφαρμογή ενεργητικής ακρόασης – δείχνει ότι βλέπει την οργή. Ο μαθητής δεν αντιλαμβάνεται ότι δεν χρειάζεται πια να την πείσει. Επανάληψη οδηγίας. Απαλή φωνή/αργός ρυθμός.
- Αποσπά την προσοχή από το φλέγον θέμα.

- Έρευνα με ερωτηματολόγιο
- Σχολική ημερίδα
- Επίβλεψη στα διαλείμματα
- Ελκυστικός προαύλιος χώρος
- Ανοιχτή γραμμή επικοινωνίας
- Συναντήσεις γονέων – εκπαιδευτικών
- Ομάδες εκπαιδευτικών
- Κύκλοι γονέων

Σχολείο

Τάξη

- Κανονισμοί τάξης κατά του εκφοβισμού
- Συνελεύσεις τάξης
- Παιχνίδια ρόλων
- Συνεργατική μάθηση
- Κοινές θετικές δραστηριότητες
- Συνελεύσεις γονέων-εκπαιδευτικών

- Συζητήσεις με θύτες-θύματα
- Συζητήσεις με εμπλεκόμενους
- Χρησιμοποίηση της φαντασίας
- Συνδρομή των ουδέτερων μαθητών
- Βοήθεια και υποστήριξη για γονείς
- Ομάδες συζήτησης για γονείς
- Αλλαγή τάξης ή σχολείου

Άτομο

Μέτρα στο επίπεδο της σχολικής μονάδας

- Σύνταξη Πρωτοκόλλου πρόληψης και διαχείρισης περιστατικών σχολικού εκφοβισμού και ένταξή του στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της Σχολικής Μονάδας
- Σύνταξη Πρωτοκόλλου για την αναφορά περιστατικών από μαθητές και εκπαιδευτικούς
- Έρευνα αντιλήψεων, στάσεων και συχνότητας εμφάνισης του σχολικού εκφοβισμού με ερωτηματολόγιο
- Σχολική ημερίδα για τον εκφοβισμό και τη θυματοποίηση (πρόσκληση γονέων-κηδεμόνων, παρουσίαση αποτελεσμάτων, προβολή σχετικού βίντεο, συζήτηση με τη συνεργασία ενός ειδικού ψυχικής υγείας)
- Συστηματική επίβλεψη στα διαλείμματα και ειδικότερα στις αθέατες πλευρές του σχολείου (διάδρομο, τάξη, τουαλέτες κλπ.)
- Πιο ελκυστικός προαύλιος χώρος στο σχολείο
- Ανοιχτή τηλεφωνική γραμμή επικοινωνίας για συζήτηση και καταγγελία ανάλογων περιστατικών σε συγκεκριμένο χρονικό πλαίσιο
- Συναντήσεις εκπαιδευτικών-γονέων για ενημέρωση ή/και συζήτηση για την συνολική ψυχοκοινωνική προσαρμογή των μαθητών/μαθητριών στη σχολική μονάδα
- Ομάδες εκπαιδευτικών για την ανάπτυξη του κοινωνικού πλαισίου του σχολείου

Μέτρα στο επίπεδο της τάξης

- Κανονισμοί τάξης κατά του εκφοβισμού: διευκρίνιση, έπαινος και κυρώσεις
- Τακτικές συνελεύσεις τάξης
- Παιχνίδια ρόλων, λογοτεχνία
- Συνεργατική μάθηση
- Κοινές θετικές δραστηριότητες τάξης
- Συνελεύσεις γονέων/κηδεμόνων-εκπαιδευτικών

Μέτρα σε ατομικό επίπεδο

- Σοβαρές συζητήσεις με τους θύτες και τα θύματα για τις ενδεδειγμένες ενέργειες και τις πιθανές συνέπειες των πράξεών τους
- Σοβαρές συζητήσεις με τους γονείς των εμπλεκόμενων μαθητών
- Συνδρομή των «ουδέτερων» μαθητών
- Βοήθεια και υποστήριξη για τους γονείς
- Ομάδες συζήτησης για τους γονείς των θυτών και των θυμάτων
- Αλλαγή τάξης ή σχολείου
- Ανώνυμη αναφορά περιστατικών
- Ενθάρρυνση των μαθητών να αναλάβουν δράση και να διαμορφώσουν κανόνες τάξης και καμπάνιες

Πόσο αποτελεσματικά είναι τα προγράμματα παρέμβασης;

- Τα προγράμματα παρέμβασης είναι αποτελεσματικά στη μείωση του εκφοβισμού κατά 19-20% και της θυματοποίησης κατά 15-16% (Gaffney, Ttofi, & Farrington, 2019)
- Σημαντικοί παράγοντες μείωσης αναδείχθηκαν η προσέγγιση εμπλοκής όλης της σχολικής κοινότητας, οι πολιτικές κατά του εκφοβισμού, οι κανόνες τάξης, η ενημέρωση των γονέων, η άτυπη εμπλοκή των συνομηλίκων και η εργασία με τα θύματα
- Μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα όταν τα προγράμματα διεξάγονται με αφοσίωση και ακρίβεια
- Αλλαγή στη στάση και την κουλτούρα
- Σημαντικοί παράγοντες μέτρησης της αποτελεσματικότητας αποτελούν ο ορισμός, η μέτρηση και η ανίχνευση του εκφοβισμού.

Στην Ελλάδα;

- Ψυχολόγοι εξειδικευμένοι και εκπαιδευμένοι στην πρόληψη & αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού
- Τακτική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών στο φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού
- Εφαρμογή εμπειρικά βασισμένων προγραμμάτων πρόληψης & παρέμβασης για κάθε ηλικιακή ομάδα με στόχο την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση των μαθητών και την αντιμετώπιση του εκφοβισμού

Ρόλος του σχολικού ψυχολόγου στη σχολική μονάδα

- Αναλαμβάνει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση των προγραμμάτων πρόληψης και παρέμβασης
- Ασκεί συμβουλευτικό ρόλο κατά περίπτωση σε εκπαιδευτικούς.
- Παρέχει εκπαίδευση στο σύνολο των εκπαιδευτικών
- Εργάζεται συμβουλευτικά/θεραπευτικά με παιδιά υψηλού κινδύνου
- Παρέχει στοχευμένες παρεμβάσεις για μαθητές που εμπλέκονται ήδη σε περιστατικά εκφοβισμού (εμπλεκόμενοι, αξιολόγηση αναγκών τους, αναφορά και συμβουλευτική γονέων)

Αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού (σχολείο)

- Σχεδιασμός στρατηγικών πρόληψης καθοδηγούμενων από ερευνητικά δεδομένα
- Ανάγκη για εκπαίδευση/επιμόρφωση εκπαιδευτικών
  - Συνεργασία σχολείου – οικογένειας
  - Συνεργασία σχολείου – κοινότητας
  - Παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής
- Ολιστικό κοινωνικο-οικολογικό μοντέλο παρέμβασης (social-ecological framework) (άτομο, συνομήλικοι, σχολείο, κοινότητα και κοινωνικά περιβάλλοντα)
- **Κοινωνικό-συναισθηματική μάθηση (social-emotional learning) (SEL)**
  - ✓ Θετική κοινωνική συμπεριφορά κατά την αλληλεπίδραση με τους συνομηλίκους
  - ✓ Επίλυση διαπροσωπικών προβλημάτων
  - ✓ Στρατηγικές διαχείρισης των συγκρούσεων με τους συνομηλίκους
  - ✓ Διεκδικητική συμπεριφορά και δεξιότητες διαχείρισης συναισθημάτων

Αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού (σχολείο) (2)

- Προσέγγιση εμπλοκής όλης της σχολικής κοινότητας (whole-school approach)

➤ Διαχείριση σχολικής κοινότητας

1. Εξασφάλιση της επίγνωση του προβλήματος του σχολικού εκφοβισμού
2. Ανάπτυξη στρατηγικής που εξασφαλίζει ότι η αντιεκφοβιστική ηθική γίνεται μέρος της σχολικής κουλτούρας
3. Διαμόρφωση ξεκάθαρα εσωτερικού κανονισμού του σχολείου
4. Διαμόρφωση, διατήρηση και υποστήριξη ενός καλού σχολικού κλίματος
5. Προώθηση της συνεχούς βελτίωσης των επαγγελματικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών
6. Υποστήριξη των εκπαιδευτικών για την ανάπτυξη τεχνικών διεκδικητικής, και όχι επιθετικής, συμπεριφοράς στα παιδιά

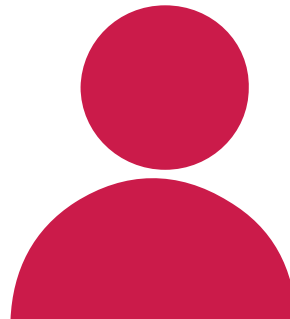
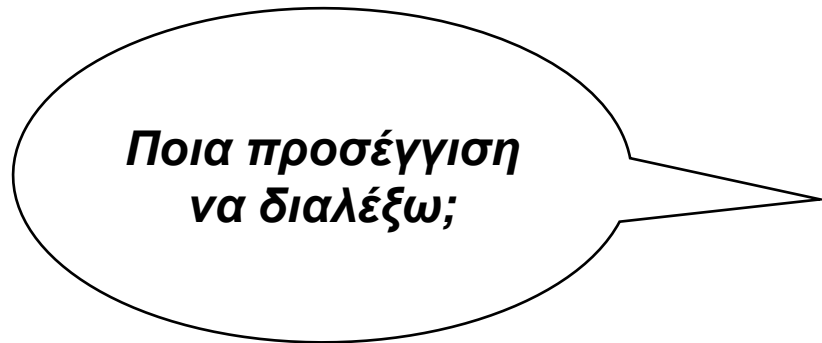
Αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού (σχολείο) (3)

6 προτάσεις – κλειδιά για την πολιτική του σχολείου κατά του εκφοβισμού

1. Αξιολόγηση της επικράτησης του εκφοβισμού
2. Ανάπτυξη μιας αντι-εκφοβιστικής πολιτικής σε όλη τη σχολική κοινότητα
3. Παροχή εκπαίδευσης σε όλο το προσωπικό του σχολείου
4. Εφαρμογή προγράμματος παρέμβασης
5. Εξασφάλιση της υποστήριξης από τις διευθυντικές αρχές
6. Χρήση αποτελεσματικών πρακτικών πειθαρχίας

Προσεγγίσεις παρέμβασης

Πειθαρχικές προσεγγίσεις	Ανθρωποκεντρικές προσεγγίσεις
Κλιμακούμενες κυρώσεις	Ομάδα υποστήριξης
Προειδοποίηση κυρώσεων	Κοινή φροντίδα
Προσυμφωνημένες συνέπειες	Κύκλος φίλων
	Αποκαταστατική δικαιοσύνη

Προειδοποίηση κυρώσεων

- *«Κώστα, στο σχολείο μας δεν επιτρέπεται να κοροϊδεύεις και να φοβερίζεις. Πέραν του ότι παραβαίνεις τους κανόνες, χαλάς το ομαδικό κλίμα που θέλω να έχω στην τάξη μου. Επίσης, εκνευρίζομαι γιατί χάνω τον χρόνο μου αντιμετωπίζοντας επεισόδια, αντί να κάνω άλλα πράγματα. Αυτή τη στιγμή δεν θα υποστείς συνέπειες, ούτε θα κληθούν οι γονείς σου. Όμως, θέλω να ξέρεις ότι σε έχω σημειώσει για αυτό το περιστατικό και για ένα διάστημα θα είσαι υπό επιτήρηση. Αν μετά από χ χρόνο δω ότι φέρεσαι σωστά, θα το διαγράψω, αν όχι, θα υποστείς τις συνέπειες».*

Φωτογράφιση συμπεριφοράς. Αναφορά στους κανόνες.

Αυτοαποκάλυψη: Ο αντίκτυπος της συμπεριφοράς σου όχι μόνο σε άλλους αλλά και σε εμένα. Άρα, έχεις και ευθύνες απέναντί μου.

Προειδοποίηση

Εσκεμμένα δεν αναφέρω ποιες θα είναι οι συνέπειες.

Μέθοδος κοινής φροντίδας

• Βασικά χαρακτηριστικά

1. Οι μαθητές που ασκούν βία παραδέχονται ότι το παιδί που βάλλεται δεν περνά καλά στο σχολείο
2. Σταθερή στάση εκπαιδευτικού και πνεύμα συνεργασίας
3. Ο εκπαιδευτικός δεν κρίνει, δε χαρακτηρίζει, δεν αξιολογεί, δεν τιμωρεί και μιλάει λίγο.
4. Δίνεται έμφαση στο να υπάρξει λύση στο πρόβλημα.
5. Στόχος να δημιουργηθεί μια συνύπαρξη ανοχής μεταξύ των μαθητών χωρίς απαίτηση να δημιουργηθούν φιλίες ή συμπάθειες.
6. Επιδιώκεται να υπάρξουν συμφωνίες που να εξασφαλίζουν και να διατηρούν αυτή τη συνύπαρξη.

Μέθοδος κοινής φροντίδας (2)

- **Τρία βήματα – 3 συναντήσεις**
- **1^η** Απροειδοποίητες, μεμονωμένες συναντήσεις αρχίζοντας με τους μαθητές που ασκούν βία και μετά με αυτούς που την υφίστανται.
- **2^η** Μεμονωμένες συναντήσεις ανατροφοδότησης μία εβδομάδα μετά.
- **3^η** Ομαδική συνάντηση με θύτες και θύματα.

Μέθοδος κοινής φροντίδας (3)

Πως αρχίζουμε	<i>«Σε φώναξα εδώ για να σου μιλήσω γιατί μαθαίνω πως ταλαιπωρείς τον Σταύρο»</i>
Παιδί που αρνείται να μιλήσει	<i>«Δε φαίνεσαι έτοιμος να συζητήσουμε για την ώρα. Θα σε καλέσω να τα πούμε αύριο».</i>
Παιδί που αρνείται τα πάντα	<i>«Ο Σταύρος όμως κακοπερνάει και θέλω να μάθω τι γίνεται και από τη δική σου πλευρά».</i>
Η κουβέντα δεν πάει πουθενά	<i>«Δε φαίνεσαι έτοιμος σήμερα...θα σε δω και πάλι για να συζητήσουμε και να βγάλουμε μια άκρη».</i>
Παιδί που προτείνει ανεφάρμοστη λύση	<i>«Νομίζεις πως αυτό θα βοηθούσε;»</i>
Παιδί που απαιτεί να αλλάξει συμπεριφορά το θύμα	<i>«Θέλω περισσότερο να σκεφτείς κάτι που μπορείς εσύ να κάνεις»</i>
Παιδί που δεν μπορεί να σκεφτεί καμία λύση	<i>«Μπορώ να σου προτείνω εγώ κάτι;»</i>
Παιδί που δεν κάνει αυτά που είπε και συνεχίζει να παρενοχλεί	Επαναλάβετε τη διαδικασία

Πρόληψη σχολικού εκφοβισμού (γονείς)

Καλλιεργήστε την **επικοινωνία** με το παιδί σας & λειτουργήστε ως **πρότυπο συμπεριφοράς**.

Παρακολουθήστε τη συμπεριφορά του τηρώντας ένα καθημερινό ημερολόγιο καταγραφής των αντιδράσεων του ή πιθανής αλλαγής συνηθειών του.

Υποστηρίξτε θετικές κοινωνικές εμπειρίες που τυχόν προκύπτουν από το φιλικό ή το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον ή ως πληροφόρηση από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Πρωθήστετε δείγματα υπεύθυνης συμπεριφοράς διαδικτυακά.

Μιλήστε σχετικά με τον εκφοβισμό ή συζητήστε για τον εκφοβισμό.

Εμπλακείτε στις δραστηριότητες του σχολείου.

Όταν ένα παιδί σας ανακοινώνει ότι θυματοποιείται...

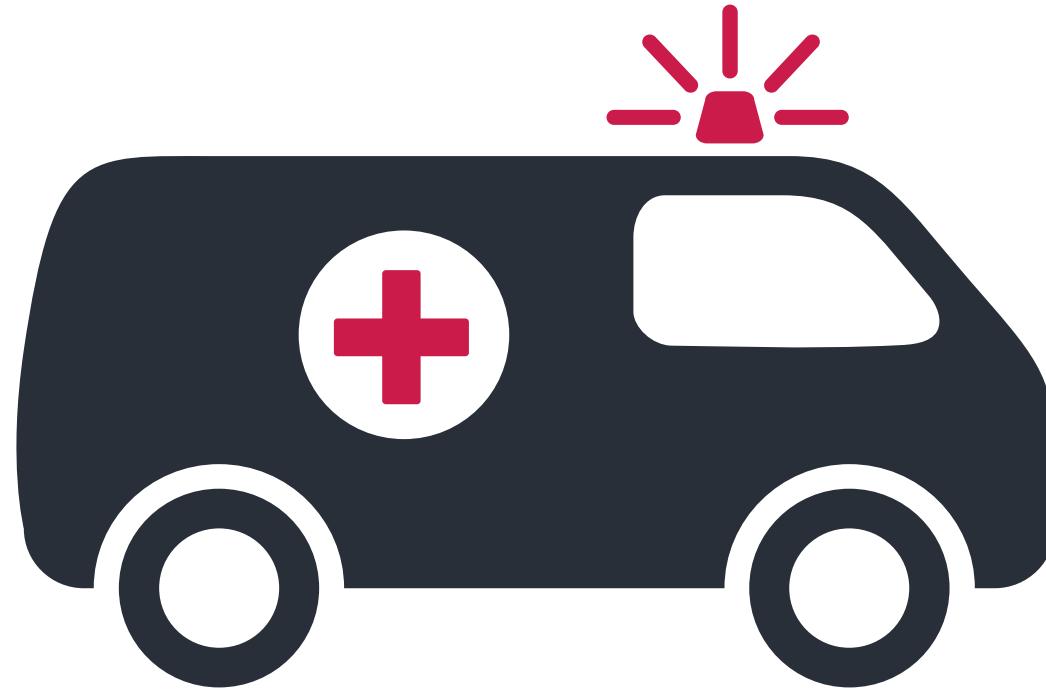

- Μη πανικοβληθείτε
- Μην υποσχεθείτε ότι θα το κρατήσετε μυστικό
- Μην κάνετε κατευθυντικές ερωτήσεις
- Μη ζητήσετε από το παιδί να επαναλάβει την ιστορία αν δεν είναι ανάγκη
- Μην καθυστερήσετε να κινηθείτε
- Μην αρχίσετε μόνος σας τη σχετική διερεύνηση

- Παραμείνετε ήρεμοι
- Ακούστε προσεκτικά
- Πιστέψτε το παιδί
- Καθησυχάστε το παιδί
- Κρατήστε γραπτές σημειώσεις
- Συζητήστε με το παιδί
- Αναφέρετε το περιστατικό

Αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού (γονείς)

Αν αντιληφθείτε ότι το παιδί σας είναι θύμα...

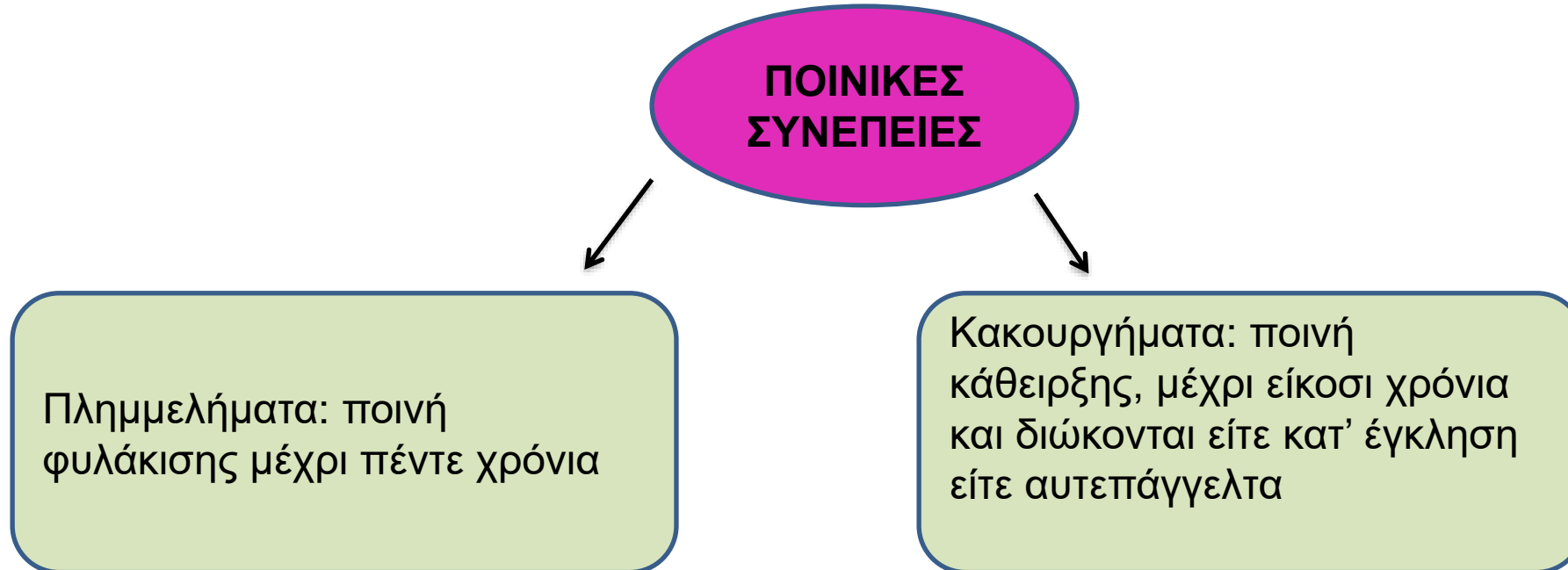
- ⦿ επιβραβεύστε το παιδί σας για την αποκάλυψη
- ⦿ συζητήστε με το παιδί, απενοχοποιήστε το και δημιουργείστε κλίμα ασφάλειας
- ⦿ βεβαιώστε το παιδί ότι κανείς δεν έχει το δικαίωμα να του φέρεται έτσι
- ⦿ καταγράψτε προσεκτικά τι είπε το παιδί ιδιαίτερα για το ποιοι εμπλέκονται στο συμβάν, πόσες φορές συνέβη, που και τι ακριβώς συνέβη
- ⦿ ενημερώστε το προσωπικό του σχολείου
- ⦿ απαιτείστε από το σχολείο να ενημερώσει τους γονείς του θύτη
- ⦿ ζητήστε να έχετε ενημέρωση από το σχολείο για τις ενέργειές του και διατηρήστε επικοινωνία
- ⦿ ζητήστε συμβουλευτική υποστήριξη από ειδικό ψυχικής υγείας
- ⦿ αλλάξτε σχολικό περιβάλλον αν δεν αντιμετωπιστεί το πρόβλημα

Αν αντιληφθείτε ότι το παιδί σας είναι θύτης...

- ⦿ μη πανικοβληθείτε και μη σπεύσετε να αρνηθείτε το γεγονός ή να δικαιολογήσετε το παιδί σας
- ⦿ παρατηρήστε τη συμπεριφορά του παιδιού σας. Δείτε πως αντιδράει σε διάφορες συνθήκες
- ⦿ εξηγήστε ότι η συμπεριφορά δεν είναι αποδεκτή και ό,τι σας προβληματίζει σε αυτήν
- ⦿ χαρακτηρίστε τη συμπεριφορά και όχι το παιδί
- ⦿ διδάξτε τρόπους επίλυσης των συγκρούσεων
- ⦿ μη χρησιμοποιείτε σωματική τιμωρία
- ⦿ επικοινωνήστε με το σχολείο
- ⦿ ενισχύστε τις θετικές συμπεριφορές του
- ⦿ διατηρήστε τον έλεγχο

Ποινική διάσταση του εκφοβισμού

- Ο σχολικός εκφοβισμός δεν αποτελεί μόνο παραβατική συμπεριφορά με έντονη κοινωνική απαξία, αλλά και αξιόποινη πράξη, που μπορεί να επισύρει σοβαρές **ΠΟΙΝΙΚΕΣ** συνέπειες σε βάρος του δράστη.
- Οι συνέπειες αυτές είναι αντίστοιχες προς τις ειδικότερες μορφές του σχολικού εκφοβισμού αλλά φυσικά και προς την ηλικία του συγκεκριμένου δράστη.

Ποινική διάσταση του εκφοβισμού (2)

- Οι γονείς των παιδιών, που διαπράττουν αδίκημα στο πλαίσιο συμπεριφοράς του εκφοβισμού είναι δυνατόν να διωχθούν ποινικά για το πλημμεληματικό αδίκημα της παραμέλησης εποπτείας ανηλίκου ([άρθρο 360 Ποιν. Κώδ](#))
- Ποινική ευθύνη και πειθαρχικές συνέπειες για πλημμελή εκτέλεση του καθήκοντος υπέχουν και οι εκπαιδευτικοί, που έχουν την εποπτεία των ανήλικων μαθητών (άρθρο 107 Υπαλληλικού Κώδικα)

Ζούμε Αρμονικά Μαζί – Σπάμε την Σιωπή

- Νόμος Υπ' Αριθμ. 5029 – 10 Μαρτίου 2023
- Ανάπτυξη δράσεων και προγραμμάτων για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των περιστατικών ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού
- Δημιουργία Ειδικής Ψηφιακής Πλατφόρμας για την ενδοσχολική βία και τον εκφοβισμό

Ειδική Ψηφιακή Πλατφόρμα

- Λειτουργεί με την ευθύνη του Ινστιτούτου Τεχνολογίας υπολογιστών και Εκδόσεων (Ι.Τ.Υ.Ε.) 'Διόφαντος'

Περιλαμβάνει

1. Αποθετήριο σχεδίων δράσης και καλών πρακτικών
2. Ενημερωτικό και επιμορφωτικό υλικό για τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας
3. Σύγχρονη και ασύγχρονη δυνατότητα παρακολούθησης
4. Σύστημα αποτύπωσης των αναφορών επώνυμα και ανώνυμα
5. Σύστημα διενέργειας ερευνών με σκοπό την αποτίμηση της έκτασης του φαινομένου
6. Σύστημα διαλειτουργικότητας με την κεντρική υπηρεσία πιστοποίησης χρηστών του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου (Π.Σ.Δ.)

Ειδική Ψηφιακή Πλατφόρμα (2)

- Είσοδος από την Ψηφιακή Πύλη της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr – ΕΨΠ)
- Δυνατότητα εισόδου από μαθητές, γονείς και όσοι έχουν την επιμέλεια των μαθητών
- Προσβάσιμη από τα άτομα με αναπηρία
- Είσοδο με ατομικούς κωδικούς πρόσβασης

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

```
graph TD; A[ΑΝΑΦΟΡΕΣ] --> B[Μαθητές: ανώνυμες ή επώνυμες]; A --> C[Γονείς: επώνυμες (Α.Φ.Μ. ή Αριθμός Ταυτότητας)];
```

**Μαθητές:
ανώνυμες ή
επώνυμες**

**Γονείς:
επώνυμες
(Α.Φ.Μ. ή
Αριθμός
Ταυτότητας)**

Αποδέκτες αναφορών

- Πρωτοβάθμια: Διευθυντής ή Προϊστάμενος και ένας εκπαιδευτικός της μονάδας
- Δευτεροβάθμια: Διευθυντής και ο Σύμβουλος Σχολικής ζωής

- Η επεξεργασία των αναφορών γίνεται με δική τους ευθύνη και ο χειρισμός των αναφορών γίνεται κατά προτεραιότητα βάση της σοβαρότητας των περιστατικών

Αρμόδια Όργανα εξέτασης των αναφορών

Διεύθυνση εκπαίδευσης: 4μελείς επιτροπές

1. Ψυχολόγοι
2. Κοινωνικοί λειτουργοί
3. Ειδικοί επιστήμονες

Παρακολουθούν τα περιστατικά, ασκούν εποπτεία σχετικά με τον χειρισμό των υποθέσεων, υλοποιούν επιμορφωτικές δράσεις, σύνταξη ετήσιων εκθέσεων με τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα

1. Περιφερειακό Διευθυντή Εκπαίδευσης,
2. Προϊστάμενο του ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.
3. Διευθυντή εκπαίδευσης

Υποστηρικτικές υπηρεσίες

- Επιτροπή Διεπιστημονικής Υποστήριξης (ΕΔΥ) του Σχολείου
- Ψυχολόγος ή και Κοινωνικός Λειτουργός του Σχολείου
- Κέντρο Διεπιστημονικής Αξιολόγησης Συμβουλευτικής και Υποστήριξης (ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ.) Δράμας: Τηλ. 2521076511, mail@kesy.dra.sch.gr
- Κέντρο Ψυχικής Υγείας Δράμας: Τηλ. [2521 048050](tel:2521048050)
- Κέντρο Πρόληψης Εξαρτήσεων και Προαγωγής Ψυχοκοινωνικής Υγείας Π.Ε. Δράμας «ΔΡΑΣΗ»: Τηλ. 2521030053
- Ψυχολογική Υπηρεσία Νοσοκομείου Δράμας: Τηλ. [25215 21745](tel:2521521745)
- **1056** (γραμμή sos από το Χαμόγελο του Παιδιού)

Ενημερωτικοί ιστότοποι

- Σχολική Βία & Εκφοβισμός. ΚΕΔΑΣΥ Δράμας <https://kesy.dra.sch.gr/index.php/material/special-education>
- Δίκτυο πρόληψης & αντιμετώπισης των φαινομένων σχολικής βίας κι εκφοβισμού <https://stop-bullying.sch.gr/>
- Ελληνικό Κέντρο Συναισθημάτων
<http://www.antibullying.gr/>
- Ευρωπαϊκή Καμπάνια κατά του σχολικού εκφοβισμού
  - <http://www.e-abc.eu/gr/>
- Utterly global Youth Empowerment (στην ελληνική γλώσσα)
  - <http://antibullyingprograms.org/>
- Live without bullying, Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και Καινοτομίας (ΚΜΟΠ)
  - <https://livewithoutbullying.com/>

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου (2015). *Οδηγός διαχείρισης περιστατικών σχολικής βίας και εκφοβισμού*. Αθήνα: Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Δράσεων, Υπουργείο Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ».
- Ρασιδάκη, Χ. (2015). *Σχολικός εκφοβισμός Bullying. Αποτελεσματικές δεξιότητες επικοινωνίας, Τρόποι αντιμετώπισης. Ένας πρακτικός οδηγός για εκπαιδευτικούς*. Πατάκης, Αθήνα.
- Τσιάντης, Ι. (2010). *Δραστηριότητες στην τάξη για πρόληψη του εκφοβισμού και της βίας μεταξύ των μαθητών*. Αθήνα: ΕΨΥΠΕ.
- Olweus, D. (2009). *Εκφοβισμός και βία στο Σχολείο*. Αθήνα: ΕΨΥΠΕ.
- Rigby, K. (2008). *Σχολικός εκφοβισμός: Σύγχρονες απόψεις*. Τόπος, Αθήνα.

Για περισσότερες πληροφορίες και υλικό:
ekipritsi@gmail.com